

akármilyen filozófiáét, hanem a marxizmus dialektikus, materialista világnézetének és filozófiájának alapelveit nyújtja az olvasó elé.

A könyv világos, közérthető hangja, gyakorlati példái fényesen bizonyítják, hogy lehet a filozófiáról, erről az absztraktnak, érthetetlennek kikiáltott tudományról is közérthetően és egyszerűen írni. S a szerző ezt céltudatosan csinálta így, mert könyvét a munkásságnak írta, Konkrét, gyakorlati példáit a két világháború közötti francia munkásosztály mindennapi életéből meríti, aktuális politikai, társadalmi eseményekre való utalásokat, példákat találok az egyes filozófiai kérdések tárgyalásánál. Ez a korszerű vonatkozás, ez az élethűség Politzer könyvének is, de a dialektikus filozófiának is sajátos realitást ad, a filozófiai elméletet a legmindennapibb valósággal hangolja össze.

A roszindulatú olvasó éppen e könnyedség és gyakorlati vonatkozás miatt könnyen vádolhatja Politzert felületességgel és a problémák felett való elszánnással. Valóban érdekes és tanulságos volna olvasnunk azt is, hogy a szerző hogyan jutott néhely megállapításához. A problémák mélyebb elemzését azonban más keretben és más filozófiai írásokban kell keresnünk, mert Politzer köteté hangsúlyozottan nem is akar több lenni, mint „alapvetés”, „bevezetés” a szó legszorosabb értelmében; tájékoztat, fogalomtisztázást, kiindulási alapot adni az olvasónak. Ezt a szándékát pedig a szerző kitűnően és hézagpótlóan végrehajtotta, könnyed nyelvezete, közérthető tartalma mondanivalója, könnyen áttekinthető beosztása alapvetésnek, tanönyvnek igazán alkalmassá teszi. Aki alapjaiban, elemeiben kezdi a marxista filozófia megismerését, annak elsősorban Politzer könyvét ajánljuk.

K. J.

MAURICE CORNFORTH: TUDOMÁNY AZ IDEALIZMUS ELLEN. (Szikra.)

„Ez a könyv azt tűzte ki céljává, hogy vizsgálat és bírálat alá vegye a modern filozófiai gondolkodásnak azt az irányát, amely Bacon és követői, Hobbes és Locke materializmusából ered, de a materializmusból a szubjektív idealizmus felé fordult” — így jelöli meg könyve bevezetésében *Maurice Cornforth* ma élő filozófus, a haladó angol tudományosság *J. B. Haldane* mellett talán a legkiválóbb harcosa kötetének

célkitűzését De a könyv ennél a célkitűzésnél lényegesen továbbmegy. Ez a fejlődési vonal, a szubjektív idealista filozófiák kialakulása, úgy tűnik, hogy megszünt fejlődni s elméleti zsákutcába jutott, de századunkban mégis *Bertrand Russel*, *Wittgenstein* „analitikus logikájában” és *Carnap* logikai formalizmusában tovább folytatódott.

Ezek az elméletsszerzők azt gondolják, hogy a tudományos felvilágosodásban övék az utolsó szó. Cornforth kifejti, hogy éppen ellenkezőleg: sorompóként állanak a tudományos gondolkodás és haladás útjában.

A szerző nagy alaposággal, felkészültséggel és elmélyedéssel oldja meg feladatát, a nyugati idealista filozófia rendszerek ismertetését és cáfolatát. Vizsgálódásai tág perspektívát mutatnak, politikai, társadalmi összefüggésekre utalva fejti ki, hogy a filozófia nemcsak a tudósok, a „hivatásos filozófusok”, hanem minden gondolkodó ember számára igen nagy fontossággal bír. „Ma a filozófiának mindenekelőtt az a feladata — írja —, hogy megmagyarázza nekünk: mi a tudomány jelentősége és értelme számunkra, továbbá milyen természetű feladatokkal állunk szemben, amikor ezt a tudást — s hatalmat is, amit jelent — az emberi haladás szolgálatába akarjuk állítani.” (7. old.)

A szerző a tárgy kimerítő ismeretében, gazdag irodalmi utalásokkal és hivatkozásokkal vezeti végig az olvasót az újkori filozófia világát, realitást letagadó világnézeti idealizmusának egyoldalúságán. A modern logikai formalizmus részletes ismertetése s dialektikus bírálata, bő természet-tudományos hivatkozások és utalások, az alapos ismeret-elméleti, tudományelméleti fejtegetések igen komolylyá és jelentőssé teszik Cornforth kötetét.

S ha kissé nehezék és fokozott figyelmet igényelnek is az efféle olvasmányok, mégis igen fontosnak tartjuk ezek ismeretét a felvetett tudományos, filozófiai kérdések hatalmas, egyetemes hatása miatt. Cornforth írja: „A filozófiában és a tudományban a felvilágosodás és emancipáció nagy fegyverét látjuk, amely gyarapítja a valóságos világról szóló ismereteinket és ezáltal hatalmunkat is ahhoz, hogy jól éljünk ebben a világban. Szétrombolja az elmét elködösítő, az emberi faj méltóságát lealacsonyító elnyomást, kizsákmányolást és maradiságot fenntartó babonákat és illúziókat.” (14. old.)

KIRÁLY JOZSEF